

## **Paskaidrojuma raksts un Ludzas novada domes priekšsēdētāja ziņojums par Ludzas novada pašvaldības budžetu**

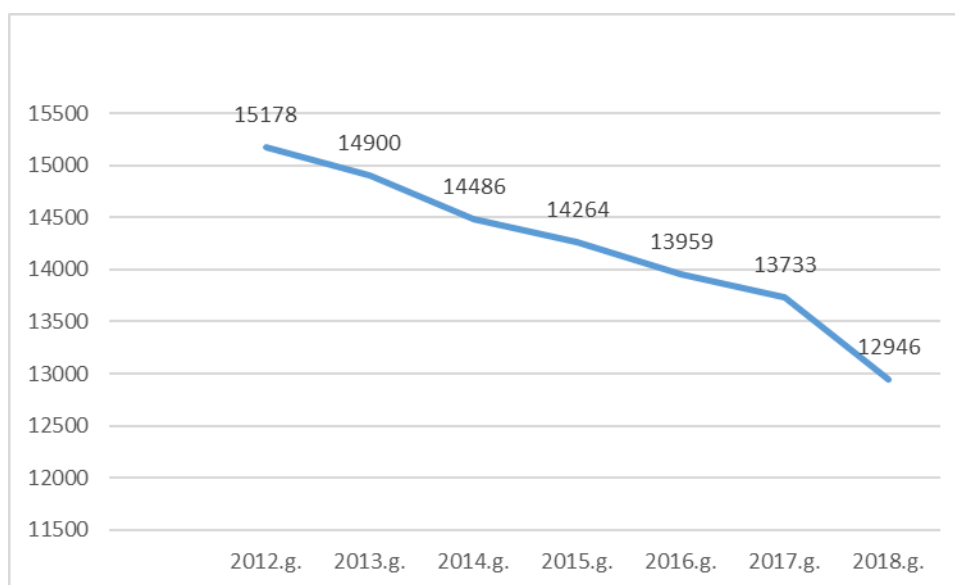
### **2019.gadam**

Pašvaldības darbības finansiālo pamatu veido budžets, kas kalpo kā instruments pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai, ekonomisko un sociālo vajadzību sabalansēšanai, kā arī pašvaldības teritorijas ilgtermiņa attīstībai. Pašvaldības ekonomisko attīstību un finanses ietekmē kopīgā situācija ekonomiskajā un sociālajā jomā valstī.

Ludzas novada pašvaldības 2019.gada budžeta sagatavošanas normatīvā bāze ir likums „Par pašvaldību budžetiem”, likums „Par pašvaldībām”, likums par budžetu un finanšu vadību, Finanšu ministrijas 2018.gada 18.decembra rīkojums Nr.488 „Par valsts pagaidu budžetu 2019.gadam”, Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums, kā arī izmaiņas nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumus un citos normatīvajos aktos.

### **Informācija par Ludzas novada ekonomisko un sociālo situāciju.**

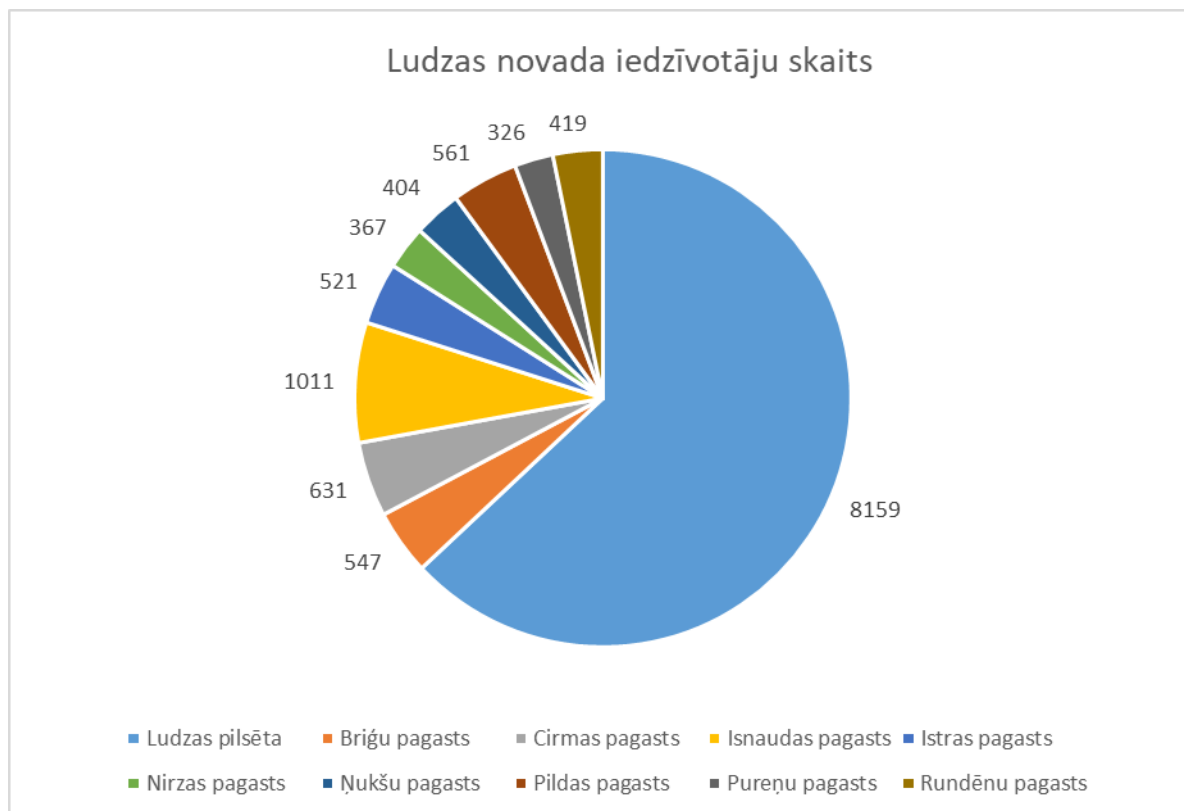
Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Tā kopējā teritorija aizņem 966 km<sup>2</sup> (pagastu platība – 955 km<sup>2</sup>, pilsētas – 11 km<sup>2</sup>). 2018. gada 31. decembrī deklarēti 12946 iedzīvotāji, no tiem Ludzas pilsētā 8159 iedzīvotāji.



Datu avots. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

*Novadā turpina samazināties iedzīvotāju skaits.*

*Ludzas novada teritorijas demogrāfiskā situācija kopumā atspoguļo vispārējās izmaiņas Latvijā pēdējo gadu laikā.*



*Datu avots. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati*

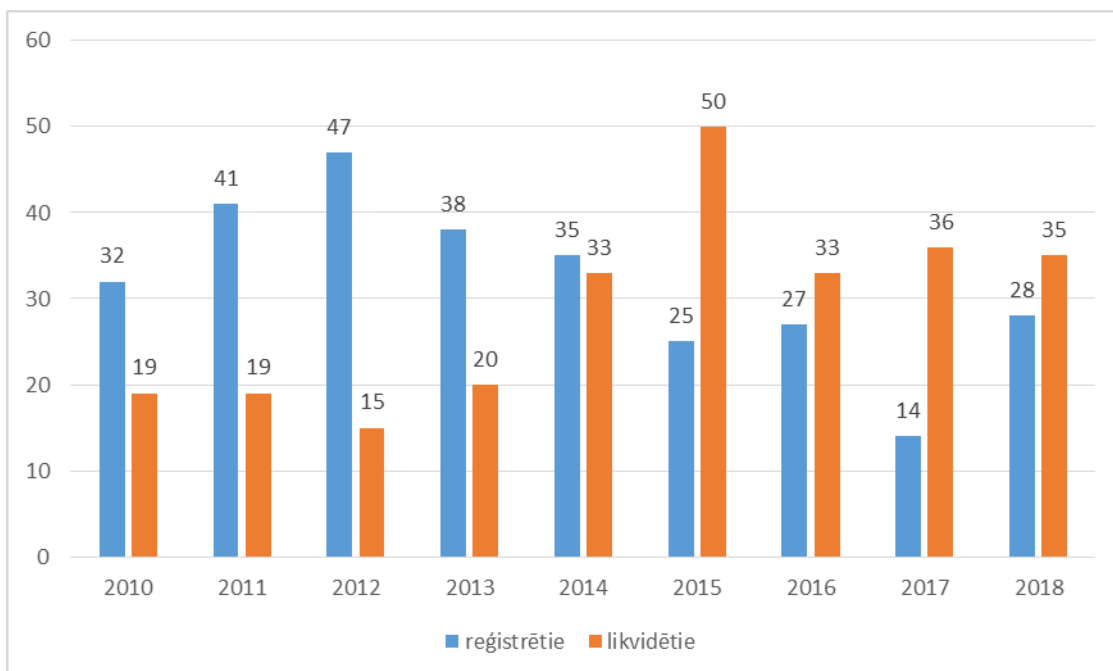
*Viens no pamatrādītājiem novada ekonomiskās attīstības un iedzīvotāju aktivitātes raksturošanai ir nodarbinātības līmenis.*

*Ludzas novada bezdarbnieku skaits uz 31.12.2018. ir **1267**, kas sastāda **16.3%** no darbspējīgajiem iedzīvotājiem.*

*Lai palīdzētu bezdarbniekiem, Ludzas novada pašvaldība sadarbībā ar NVA Ludzas filiāli organizē aktīvo nodarbinātības pasākumu "Algotie pagaidu sabiedriskie darbi", kura ietvaros 2019.gadā tiks nodarbināti 140 bezdarbnieki.*

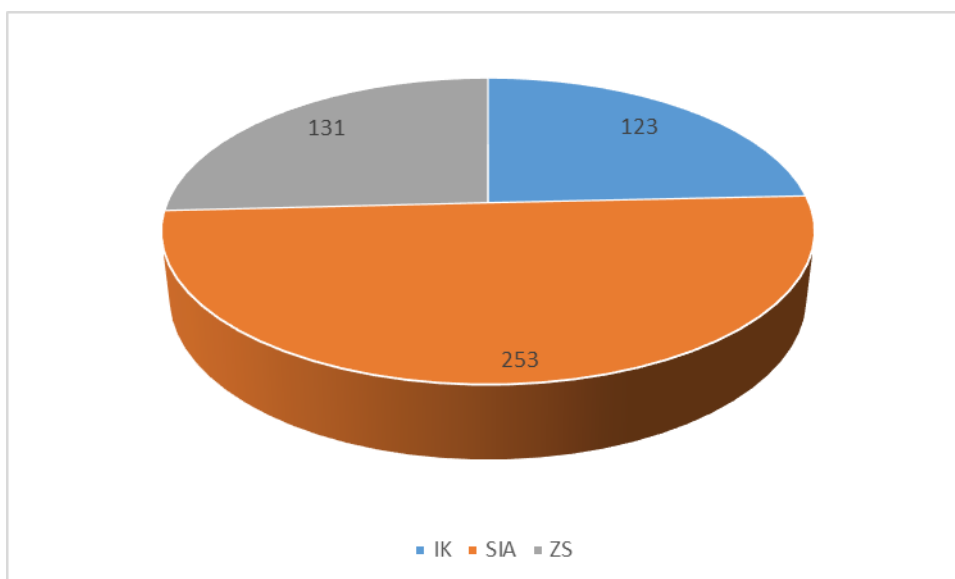
*Pēdējos gados Latvijā iezīmējusies tendence sarukt jaunreģistrēto uzņēmumu skaitam un pieaugt likvidējamo uzņēmumu skaitam. 2016. gadā likvidējamo uzņēmumu skaits Latvijā pārsniedza jaunreģistrēto uzņēmumu*

skaitu. Šāda situācija pēdējos gados vērojama arī Ludzas novadā. Jau kopš 2015. gada novadā jauni uzņēmumi tiek reģistrēti mazāk nekā likvidēti. Viskritiskākā situācija bijusi 2015. gadā, kad likvidēti divas reizes vairāk uzņēmumu nekā reģistrēti.



Datu avots. SIA "IT Lursoft" dati uz 21.03.2019.

Ludzas novadā uzņēmumu struktūrā 2018. gadā dominē kapitālsabiedrības (253), zemnieku un zvejnieku saimniecības (131), individuālie komersanti (123).



Datu avots. Ludzas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra ("IT Lursoft" dati)

Novadā reģistrētas 408 pašnodarbinātas personas un 47 nodibinājumi un biedrības.

Netieši pašvaldības sociāli ekonomisko situāciju raksturo arī Finanšu ministrijas veiktais pašvaldību ieņēmumu aprēķins 2019.gadam, tajā skaitā vērtētie ieņēmumi uz vienu izlīdzināmo vienību pirms un pēc izlīdzināšanas un izlīdzinātie ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju.

**Vērtētie ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju (EUR):**

	<i>pirms</i>		<i>pēc</i>	
	<i>izlīdzināšanas</i>		<i>izlīdzināšanas</i>	
	<i>2018.g.</i>	<i>2019.g.</i>	<i>2018.g.</i>	<i>2019.g.</i>
- <b>Ludzas novadā</b>	<b>413</b>	<b>424</b>	<b>638</b>	<b>685</b>
- <i>Vidējais novados valstī</i>	<i>628</i>	<i>638</i>	<i>731</i>	<i>776</i>
- <i>Vidējais valstī</i>	<i>740</i>	<i>754</i>	<i>757</i>	<i>796</i>

**Vērtētie ieņēmumi uz 1 izlīdzināšanas vienību (EUR):**

- <b>Ludzas novadā</b>	<b>240</b>	<b>247</b>	<b>371</b>	<b>400</b>
- <i>Vidējais novados valstī</i>	<i>355</i>	<i>360</i>	<i>414</i>	<i>438</i>
- <i>Vidējais valstī</i>	<i>433</i>	<i>440</i>	<i>443</i>	<i>464</i>

Ludzas novada pašvaldības budžets 2019.gadam ir dokuments, kurš atspoguļo īstermiņa pašvaldības politiku un prioritātes, izmantojot pašvaldības rīcībā esošos finanšu resursus, kā arī lielā mērā nosaka pašvaldības struktūrvienību rīcības plānu turpmākajam gadam. Kārtējā gada budžeta izpilde raksturo plānošanas kvalitāti un pašvaldības kapacitāti, kuras ietekmē arī ārējie faktori, iepriekš noteikto mērķu sasniegšanā.

*Ludzas novada pašvaldības budžets 2019.gadam sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta, ko veido attiecīgas ieņēmumu un izdevumu daļas. Pašvaldība ir ņēmusi vērā visu nozaru intereses un centusies sabalansēt pieejamos finanšu līdzekļus tā, lai nodrošinātu uzlabojumus sabiedrībai svarīgās jomās.*

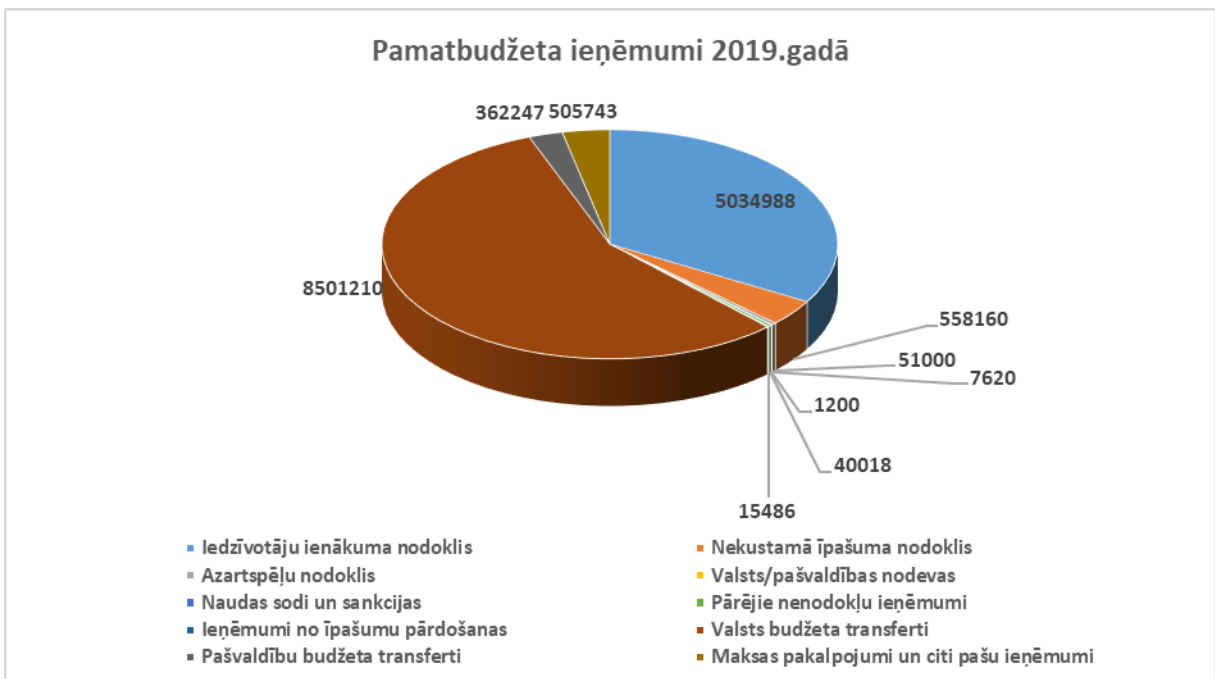
*Par budžeta prioritāro jomu 2019.gadā ir noteikta sabiedriskās infrastruktūras uzlabošana.*

***Ludzas novada pašvaldības pamatbudžeta kopējie ieņēmumi prognozēti EUR 15 077 672.***

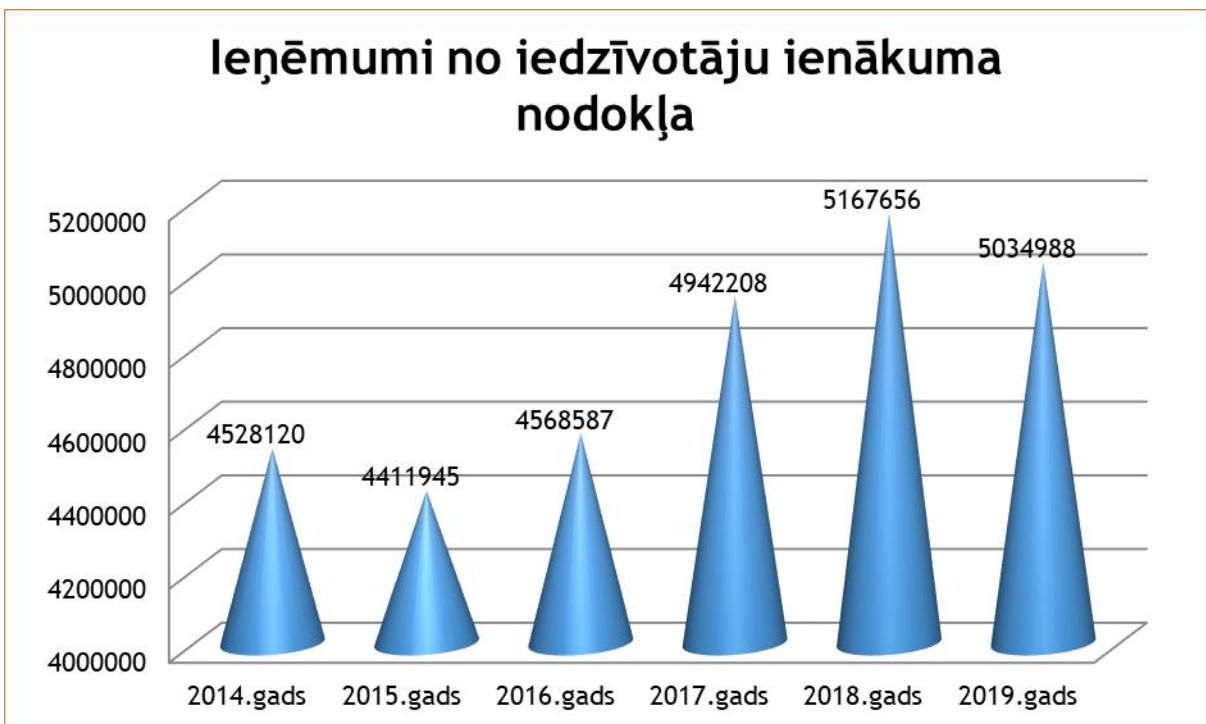
*Skaitliskā informācija par budžeta ieņēmumiem un izdevumiem, saskaņā ar budžeta klasifikāciju ir norādīta Ludzas novada domes saistošo noteikumu "Par Ludzas novada pašvaldības budžetu 2019.gadam" 1., 2.un 3.pielikumos.*

*Pamatbudžetu veido nodokļi (iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nekustamā īpašuma nodoklis, azartspēļu nodoklis), valsts budžeta transferti (mērķdotācijas, dotācijas pašvaldībām no LR ministriju apstiprinātām programmām, kā arī dotācijas Eiropas Savienības struktūrfondu un ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanai), valsts/pašvaldību nodevu ieņēmumi un budžeta iestāžu ieņēmumi.*

*Speciālā budžeta ieņēmumus veido īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi – dabas resursu nodoklis, autoceļu uzturēšanas līdzekļi un ieņēmumi no ūdenstilpju un zvejas tiesību nomas un zvejas tiesību rūpnieciskās izmantošanas (licences).*



*Iedzīvotāju ienākuma nodoklis pamatbudžetā tiek plānots saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozi un iekļaujot saņemto no Valsts kases nesadalīto nodokļa atlikumu par iepriekšējo gadu, kas ir par 132.7 tūkst. EUR mazāk kā iepriekšējā gadā.*



Dotācija no finanšu izlīdzināšanas fonda prognozēta saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozi un iekļaujot saņemto par iepriekšējo gadu. Dotācijas palielinājums pret iepriekšējo gadu ir 453.7 tūkst. EUR.

2019.gadā plānota speciālā dotācija 190 979 EUR.

Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi prognozēti saskaņā ar pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda aprēķinos noteiktajiem (vērtētajiem) ieņēmumiem, palielinot kārtējā saimnieciskā gada ieņēmumus par zemi 72.6 tūkst. EUR un parādu iekasēšanu par iepriekšējiem gadiem 39 tūkst. EUR apmērā.

Ieņēmumi no budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem prognozēti 504.5 tūkst. EUR. Kopsummā samazinājums ir 37.3 tūkst. EUR, t.sk. **samazinājums** būtiskākās pozīcijās:

- 1) ieņēmumi par telpu nomu – 28.6 tūkst. EUR (pārtraukti nomas līgumi),
- 2) ieņēmumi no personāla un skolēnu ēdināšanas un citi pakalpojumi – 14.6 tūkst. EUR (paaugstināta personāla ēdināšanas maksa, bet samazinājies cilvēku skaits, kas izmanto šo pakalpojumu),
- 3) iepriekšējā gadā tika saņemta atlīdzība no apdrošināšanas sabiedrībām – 3.0 tūkst. EUR,
- 4) ieņēmumi no kustamā īpašuma iznomāšanas par 5.5 tūkst. EUR,
- 5) maksa par personu uzturēšanos sociālās aprūpes iestādēs – 10.7 tūkst. EUR (iepriekšējā gadā persona iemaksājusi avansu 12 tūkst. EUR)

bet, **palielinājums**:

- 6) ieņēmumiem no komunālajiem pakalpojumiem – 8.9 tūkst. EUR,
- 7) ieņēmumiem par zemes nomu – 16.2 tūkst. EUR (nomas maksai noteikta tirgus vērtība)

Ludzas novada pašvaldībai piešķirtās dotācijas ir:

1. 1 102 744 EUR mērķdotācija pamata un vispārējās vidējās izglītības pedagogu darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām (līdz 31.08.2019.),
2. 63 812 EUR mērķdotācija interešu izglītības pedagogu darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām (līdz 31.08.2019.),

3. 86 376 EUR mērķdotācija piecgadīgo un sešgadīgo bērnu apmācībā iesaistīto izglītības pedagogu darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām (līdz 31.08.2019.),
4. 6511 EUR mērķdotācija Ludzas novada pašvaldības māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām.
5. 130 080 EUR mērķdotācija PII "Rūķītis" izglītības pedagogu darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām (līdz 31.08.2019.),

Kultūras ministrijas mērķdotācijas sadalījums paredz Ludzas mūzikas pamatskolas un J.Soikāna Ludzas mākslas skolas pedagogu darba samaksu un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksas 170 566 EUR kopsummā (līdz 31.08.2018.).

No Izglītības un zinātnes ministrijas:

1. 230 814 EUR dotācija Ludzas sporta skolai pedagogu darba samaksai un valsts apdrošināšanas obligātajām iemaksām,
2. 25 906 EUR dotācija mācību līdzekļu un mācību grāmatu iegādei,
3. 73 104 EUR dotācija brīvpusdienām.

Pārējās mērķdotācijas:

1. 238 272 EUR asistentu pakalpojumu nodrošināšanai,
2. 329 336 EUR izmaksām bezdarbnieku nodarbināšanai pagaidu darbos un darbu koordinatora darba samaksai,
3. 5 5500 EUR dotācija atskurbināšanas pakalpojumu nodrošināšanai par 2018.gadu,
4. 38 730 EUR feldšeru punktu uzturēšanai,
5. 17 540 EUR pārējās mērķdotācijas,
6. 10 290 EUR Kultūrkapitāla fonda finansējums projektu īstenošanai.

Projektu finansēšanai plānoti ieņēmumi kopsummā 2 223 032 EUR.

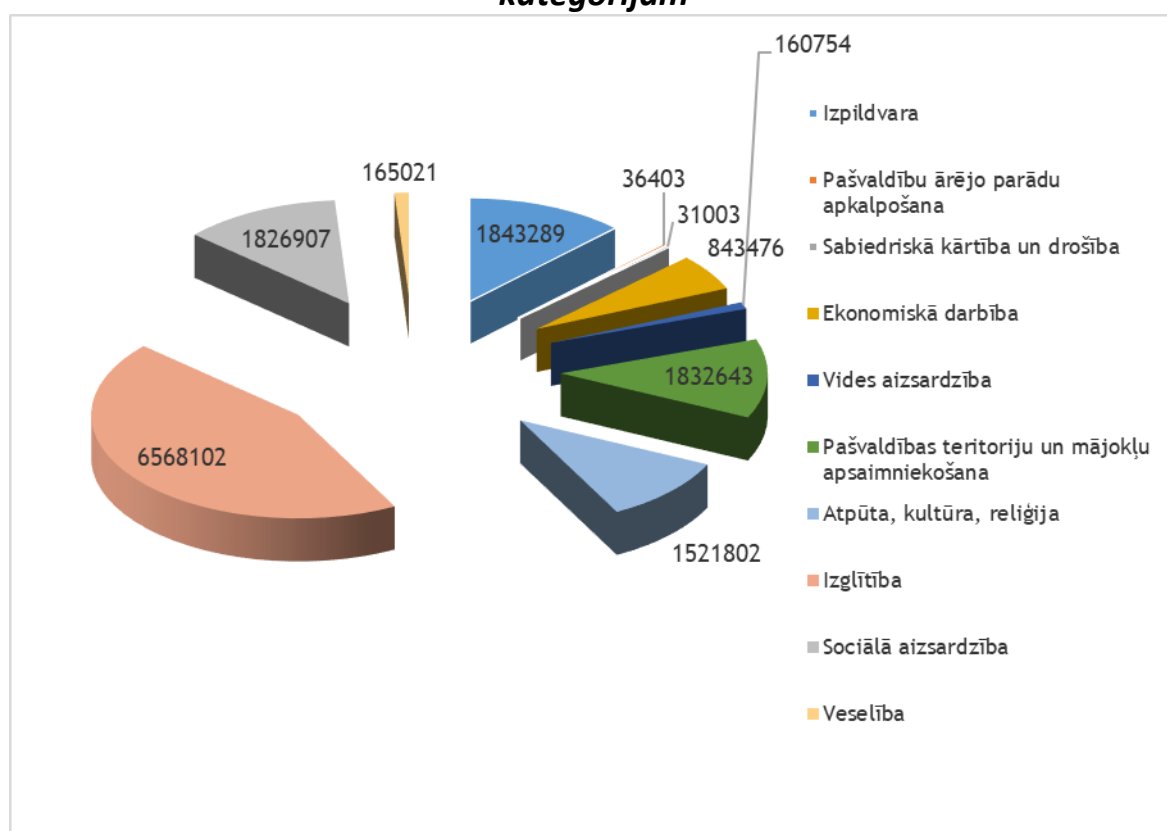
Ludzas novada pašvaldības speciālā budžeta ieņēmumi plānoti 590 669 EUR kopsummā (2.pielikums).



Uz 2019.gada 1.janvāri izveidojies pamatbudžeta līdzekļu atlikums EUR 2 468 093 EUR, t.sk. neizlietotās mērķdotācijas un ES fondu finansējums 1 828500 EUR, speciālā budžeta atlikums 150 797 EUR un ziedojumu atlikums 4 532 EUR.

**Ludzas novada pašvaldības pamatbudžeta kopējie izdevumi prognozēti EUR 14 829 400.**

### 2019.gada pamatbudžeta izdevumu sadalījums atbilstoši funkcionālajām kategorijām



2019.gadā un turpmāk Ludzas novada pašvaldībai būtiski ir nodrošināt novada attīstības un investīciju projektu ieviešanu un realizāciju, tādējādi uzlabojot dzīves vides kvalitāti novadā, ielu, ceļu, dzīvojamo teritoriju, izglītības iestāžu u.c. iestāžu infrastruktūru.

2019.gada budžeta 1.pielikumā katrā budžeta klasifikācijas pozīcijā iekļauti pašvaldības izveidoto iestāžu un finansēto pasākumu izdevumi kopsummā un atbilstoši budžeta izdevumu ekonomiskajai klasifikācijai.

### *Klasifikācijas pozīcija **Vispārējās vadības dienesti***

*Izdevumi plānoti 1 879 692 EUR apmērā un tie paredzēti pašvaldības darbības nodrošināšanai, finanšu vadībai un klientu apkalpošanai, t.sk.*

- 1. domes nodaļām un pagastu pārvaldēm 1 672 119 EUR, t.sk. paredzēti līdzekļi 200 000 EUR apmērā pašvaldības darbinieku darba samaksas sistēmas pilnveidošanai,*
- 2. aizņēmumu apkalpošanas maksas maksājumiem Valsts kasei 36 403 EUR,*
- 3. deputātu atlīdzībai 171 170 EUR.*

### *Klasifikācijas pozīcija **Sabiedriskā kārtība un drošība***

*Izdevumi paredzēti atskurbināšanas pakalpojumu sniegšanai 30 959 EUR un ugunsdrošības torņa uzturēšanai Istras pagastā 44 EUR.*

### *Klasifikācijas pozīcijā **Ekonomiskā darbība** plānoti izdevumi:*

- 1. atbalstam jaunajiem uzņēmējiem 10 000 EUR,*
- 2. jauniešu nodarbinātībai 10 000 EUR,*
- 3. algoto darbu koordinatora darba samaksai 7102 EUR,*
- 4. lauksaimniecības konsultantu darba samaksai un uzturēšanas izdevumiem 10 496 EUR,*
- 5. Cirmas un Rundēnu pagastu katlu māju uzturēšanai 106 495 EUR,*
- 6. būvvaldes uzturēšanai 70 702 EUR,*
- 7. auto ceļu uzturēšanas tekošiem izdevumiem un investīcijas autoceļu rekonstrukcijai 538 157 EUR,*
- 8. tūrisma informācijas centra uzturēšanai 34 480 EUR*
- 9. tūrisma veicināšanas projekta īstenošanai 56 044 EUR.*

### *Klasifikācijas pozīcija **Vides aizsardzība** ietver:*

- 1. atkritumu apsaimniekošanas izdevumus pagastos 23 301 EUR,*
- 2. notekūdeņu apsaimniekošanas izdevumus 137 453 EUR.*

### *Klasifikācijas pozīcija **Teritoriju un mājokļu apsaimniekošana** ietver:*

- 1. izdevumus mājokļu attīstībai 162 491 EUR,*
- 2. administrācijas izdevumus novada teritorijas plānošanai un attīstībai 133140 EUR,*
- 3. izdevumus ūdensapgādei 127 898 EUR,*
- 4. izdevumus ielu apgaismošanai 244 900 EUR,*

5. izdevumus novada teritoriju uzturēšanai un attīstībai 1 164 214 EUR.

Klasifikācijas pozīcija **Veselība** ietver izdevumus veselības pieejamības nodrošināšanai 165 021 EUR.

Klasifikācijas pozīcija **Atpūta, kultūra, reliģija** ietver izdevumus:

1. novada un valsts mēroga sporta un kultūras pasākumiem 150 147 EUR,
2. bibliotēku uzturēšanai 513 495 EUR,
3. tautas namu un klubu uzturēšanai 347 916 EUR,
4. Ludzas novadpētniecības muzeja uzturēšanai 186 627 EUR,
5. Ludzas pilskalna labiekārtošanas projekta īstenošanai 276 426 EUR,
6. televīzijas un radio pakalpojumiem 10 691 EUR,
7. izdevumam sadarbībai ar presi 12 000 EUR,
8. atbalstam reliģiskām organizācijām, biedrībām 24 500EUR.

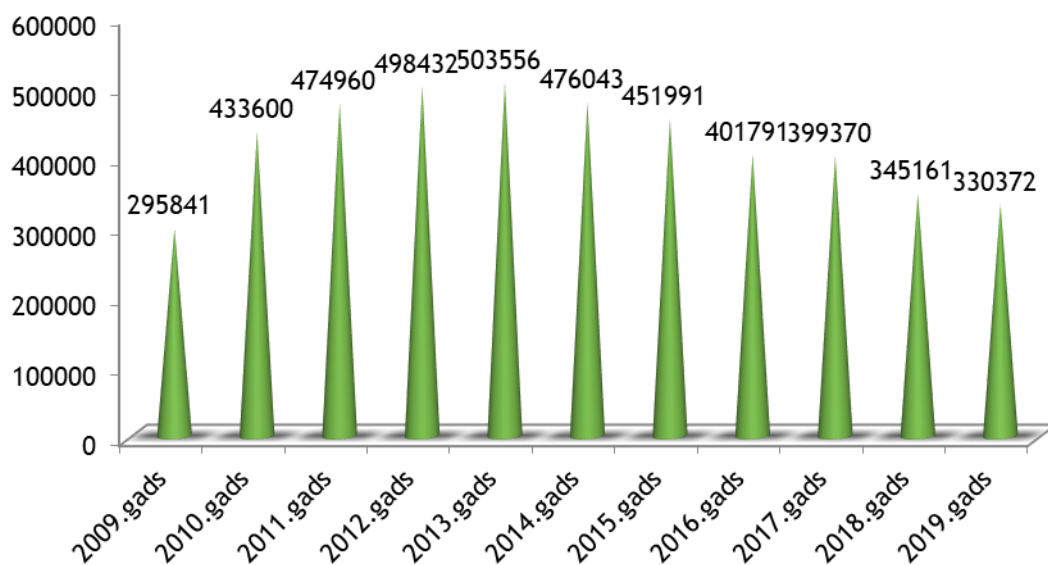
Klasifikācijas pozīcija **Izglītība** ietver izdevumus:

1. pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanai 1 559 544 EUR,
2. vispārējās izglītības iestāžu uzturēšanai un investīcijām 2 850 056 EUR,
3. stipendijas augstskolu studentiem 5 160 EUR,
4. interešu un profesionālās ievirzes iestāžu uzturēšanai 1 482 584 EUR,
5. transporta daļas uzturēšanai un skolēnu pārvadāšanai 270 852 EUR,
6. Izglītības, kultūras un sporta pārvaldes uzturēšanai, izglītības papildus pasākumiem un transfertiem citām pašvaldībām 399 906 EUR.

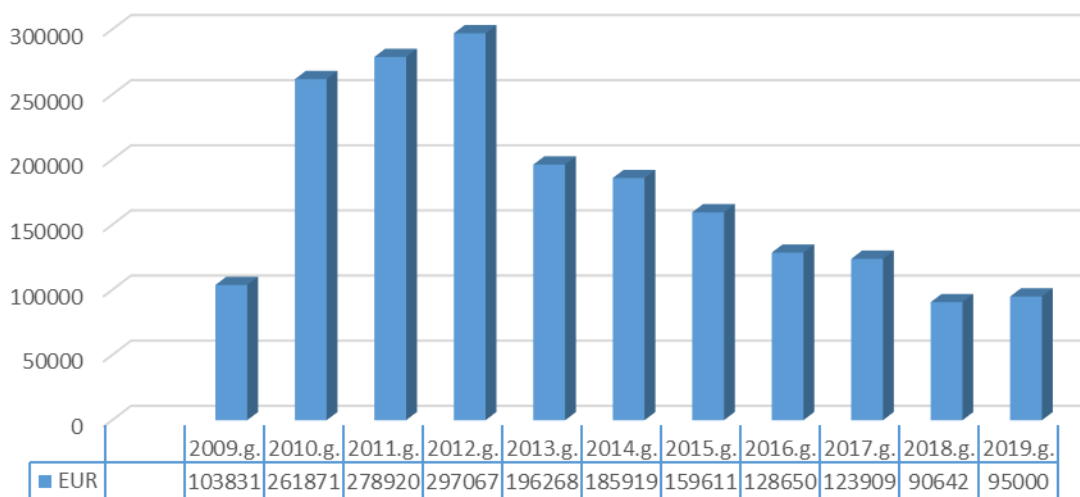
Klasifikācijas pozīcija **Sociālā aizsardzība** ietver:

1. sociālās aizsardzības izdevumus Sociālam dienestam 1 370 151 EUR,
2. sociālās aprūpes centra "Ludza " uzturēšanai 327 040 EUR,
3. Bāriņtiesas uzturēšanai 129 716 EUR.

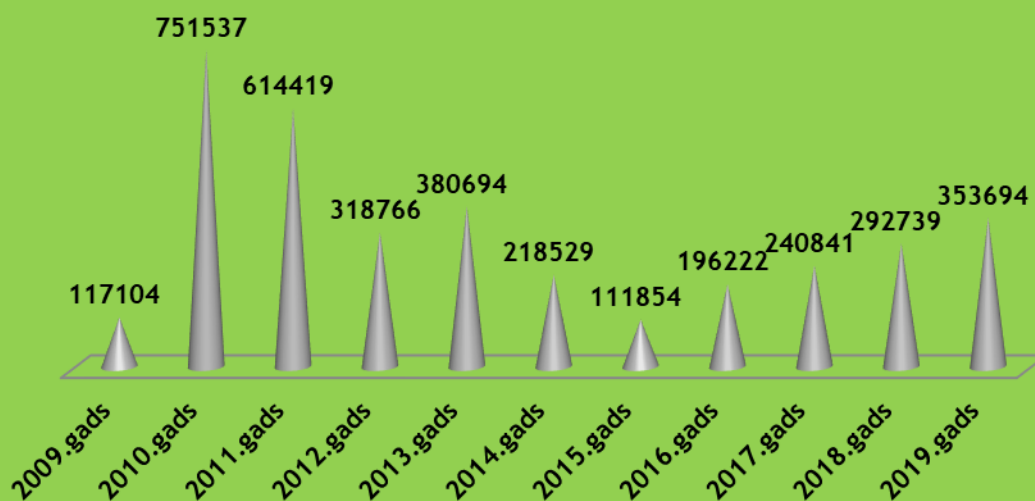
## Sociālie pabalsti iedzīvotājiem

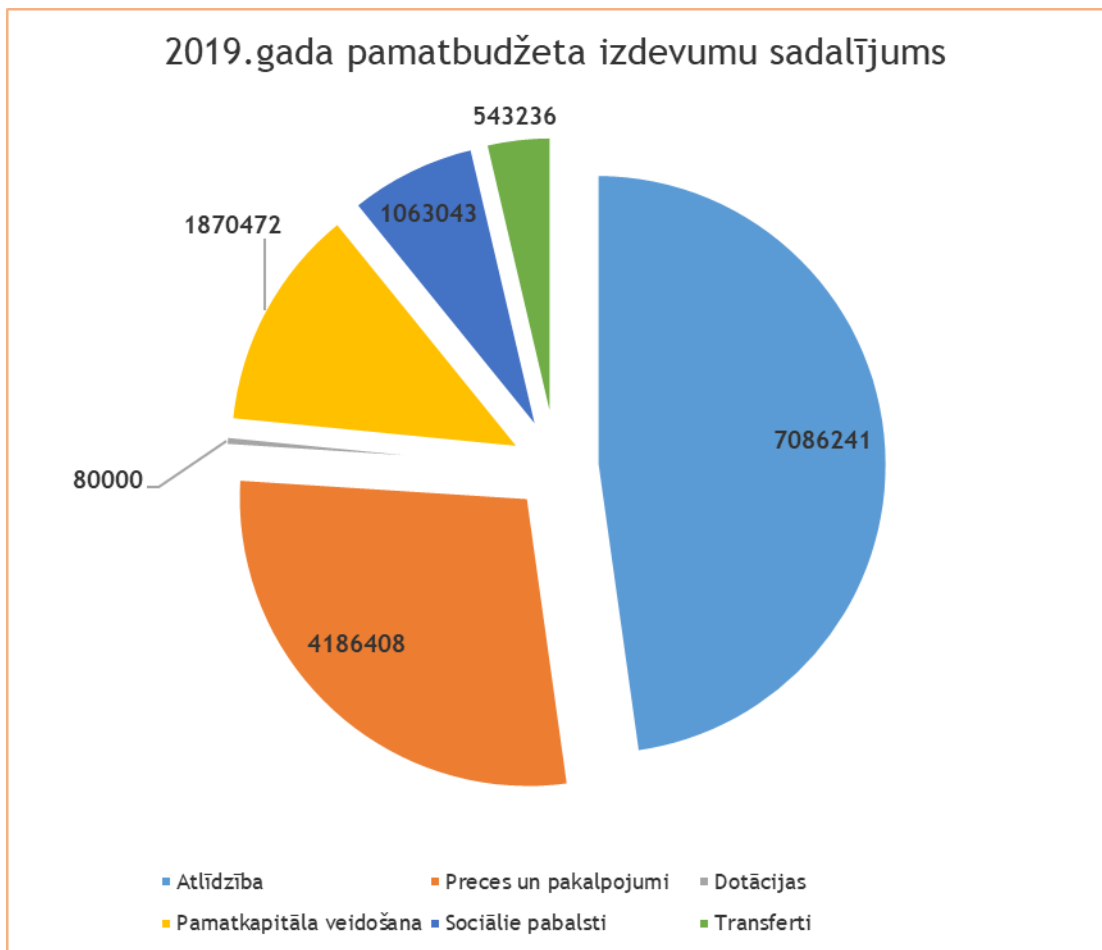


## GMI pabalsts, EUR



## Atbalsts bezdarba gadījumā, EUR





*Lai nodrošinātu budžeta iespējām atbilstošas investīcijas, viena no budžeta sastāvdaļām ir budžeta gada investīciju plāns (5.pielikums).*

### **Pašvaldību aizņēmumi un galvojumi**

*Ludzas novada pašvaldības ilgtermiņa saistību pārskats (4.pielikums) parāda saistību atmaksu summas vairāku gadu garumā.*

*Pašlaik pašvaldība turpina saistību izpildi par četrdesmit vienu aizdevumu projektu īstenošanai.*

*2019.gadā jau piešķirts vidēja termiņa aizņēmums ieguldījumam sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Ludzas apsaimniekotājs" ES Kohēzijas fonda projekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Ludzas pilsētā" īstenošanai (2019.gadā 1 200 000 EUR un 2020.gadā 1 256 544 EUR) un saistību apmērs procentos no pamatbudžeta ieņēmumiem ir 7.6%. Turpmākajos gados saistību apmērs pieaugums ir līdz 9.9%, jo pašvaldība izmanto iespēju aizņēmumu pamatsummu atmaksai atlikto maksājumu līdz 3 gadiem.*

### **2019.gadā plānots aizņemties šādu projektu īstenošanai:**

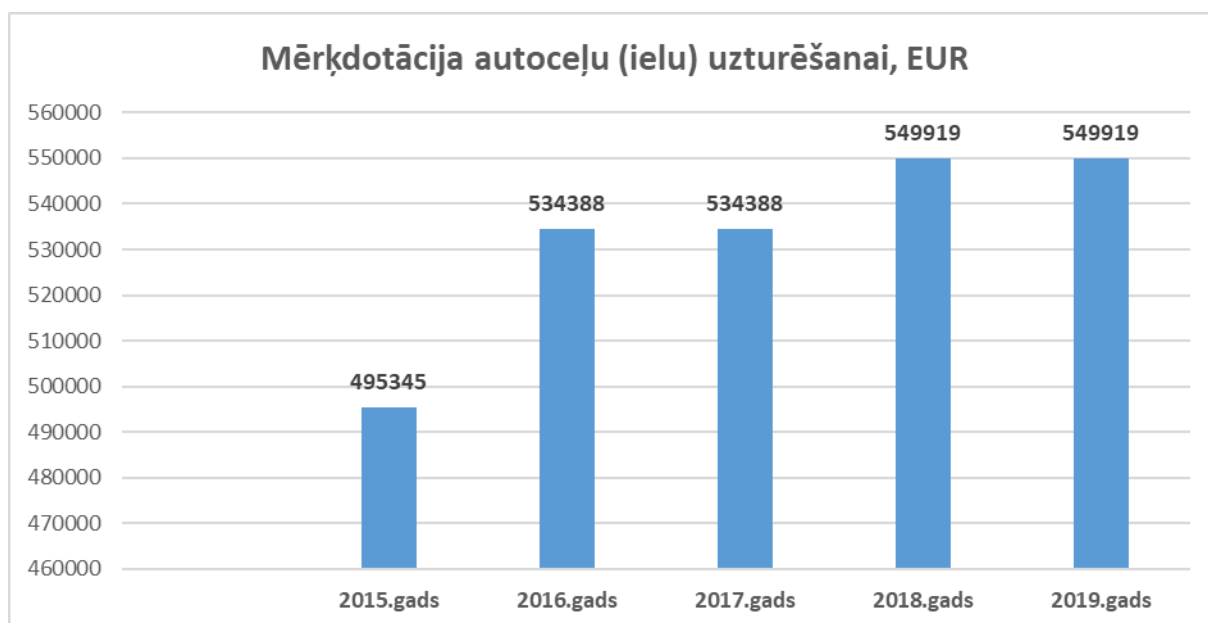
1. ERAF projektam “Ludzas vispārējās izglītības iestāžu mācību vides modernizācija” ,t.sk. Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina būvniecībai 2 421 587 EUR,
2. divu vieglo automašīnu iegādei 30 000 EUR,
3. kanalizācijas tīklu būvniecības I.kārtai Martišu ciemā Isnaudas pagastā 265 584 EUR,
4. Pilsdrupu teritorijas sakārtošanai,
5. Linu fabrikas teritorijas sakārtošanai,
6. Multifunkcionālajam dienas centram.

Atsevišķiem projektiem aizņēmumu summas tiks noteiktas, veicot projektēšanas darbus un iepirkumu procedūras.

Saskaņā ar noslēgtajiem aizņēmumu līgumiem ar Valsts kasi, 2019.gadā paredzēts atmaksāt aizņēmumu pamatsummas 699 783 EUR no pamatbudžeta līdzekļiem un 130 981 EUR no speciālā budžeta līdzekļiem autoceļu uzturēšanai, un, saņemot īstenoto projektu starpposma vai gala maksājumus, veikt projektu aizņēmumu pirmstermiņa atmaksu 1 399 450 EUR apmērā.

**Ludzas novada pašvaldības speciālā budžeta, neieskaitot ziedojumus un dāvinājumus, kopējie ieņēmumi prognozēti EUR 590 669 un kopējie izdevumi EUR 610 485, skatīt 2.pielikumu.**

Autoceļu fonda mērķdotācija 2019.gadā – EUR 549 919. Autoceļu un ielu uzturēšanai nepieciešams arvien vairāk līdzekļu, bet mērķdotācijas apjoms nav palielināts.



*Prognozētie dabas resursu nodokļa ieņēmumi un šo ieņēmumu uzkrājums iepriekšējā gadā kopsummā EUR 66 396, tiks izmantoti 470 EUR kapu atrašanās vietu norādēm un 65 926 līdzfinansējumam kanalizācijas tīku izbūvei Isnaudas pagasta Martišu ciemā.*

*Gūtie ieņēmumi no zvejas tiesību nomas EUR 9246 tiks ezeru apsaimniekošanai – niedru pļaušanai ezeru pludmalēs.*

***Ludzas novada pašvaldības ziedojumu speciālā kopējie izdevumi EUR 4 532, skatīt 3.pielikumu.***

### ***Programma 2020.-2021.saimnieciskajiem gadiem***

*Ludzas novada pašvaldības darbs tiks organizēts saskaņā ar Ludzas novada attīstības programmu 2018.-2024.gadam, īstenojot ilgtermiņa finanšu politiku, nodrošinot pašvaldības funkciju izpildei nepieciešamos finanšu resursus.*

*Ludzas novada pašvaldības budžets 2019.gadā tika sastādīts, lai nodrošinātu optimālu finanšu resursu izmantošanu un svarīgi bija nodrošināt pašvaldības budžetā iespējami stabilus ieņēmumus, lai budžeta līdzekļus varētu turpināt novirzīt iespēju robežās novada attīstībai.*

*Lai veicinātu Ludzas novada attīstību, pašvaldība arī turpmāk aktīvi darbosies dažādu attīstības un investīciju projektu sagatavošanā un īstenošanā, piesaistot finansējumu no nacionālajiem, Eiropas Savienības un citiem fondiem un programmām.*

*Īpaša uzmanība tiks pievērsta izglītības, kultūras, sporta, ceļu un ūdenssaimniecības infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai. Tiks turpināti iesākti projekti izglītības iestāžu mācību vides modernizācijā, pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšanā, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un uzņēmējdarbības vides sakārtošanā.*

*Pārskata gadā un tuvāko divu gada laikā īpaša uzmanība tiks pievērsta pašvaldības darba un sniegto pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes paaugstināšanai, izmaksu samazināšanai, optimizējot pašvaldības iestāžu un struktūrvienību darbību.*

*Pašvaldība turpinās īstenot ilgtermiņa finanšu vadības, regulāras pašvaldības budžeta izdevumu pārraudzības politiku, tādējādi nodrošinot pašvaldības finanšu resursu pietiekamību noteikto pašvaldības funkciju realizācijai. Tiks nodrošināta pašvaldības budžeta un finanšu sistēmas caurskatāmība.*